

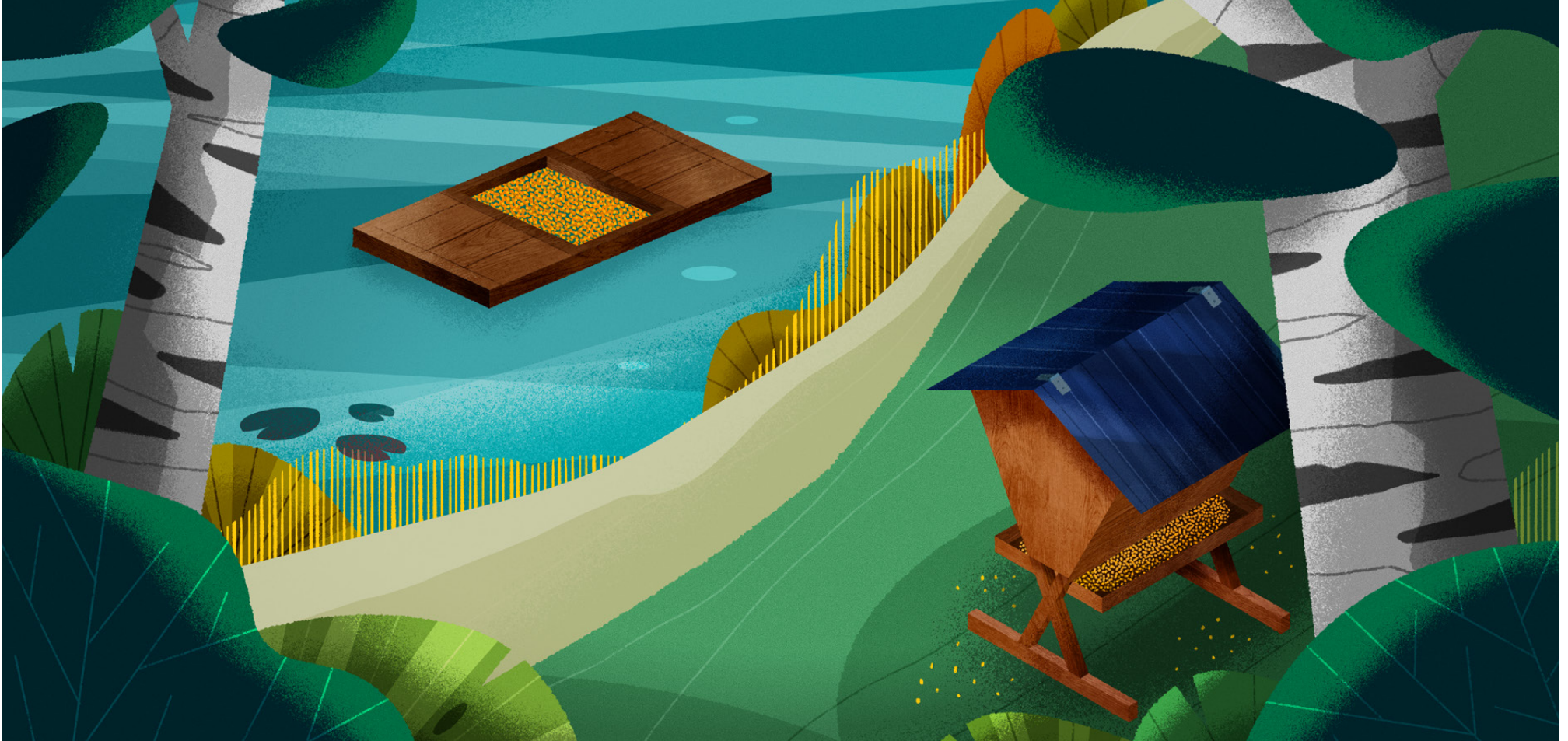
KESTÄVÄN RIISTARUOKINNAN OHJEET

METSÄSTÄJÄLIITTO

Sisältö

1. Johdanto	3
2. Vesilinnut	4
2.1 Vesilintujen ravinnonkäyttö ja elinympäristöt.....	5
2.2 Tärkeimmät ja suositellut metsästettävät vesilintulajit.....	6
2.3 Kestävän vesilinturuokinnan toteuttaminen.....	7
2.4 Vesilinturuokintaan liittyvät taudit ja niiden välttäminen.....	10
2.5 Vesilintujen metsästys ruokinnalta.....	12
3. Valkohäntäpeura	13
3.1 Valkohäntäpeuran ravinnonkäyttö.....	14
3.2 Tarve valkohäntäpeuran ruokinnalle.....	15
3.3 Valkohäntäpeuran ruokinnan erityispiirteet ja haasteet.....	16
3.4 Kestävän ruokinnan toteuttaminen valkohäntäpeuralle.....	17
3.5 Suositeltavat tarjottavat valkohäntäpeuralle.....	21
3.6 Valkohäntäpeuran ruokintaan liittyvät taudit ja niiden välttäminen.....	22
3.7 Valkohäntäpeuran metsästys ruokinnalta.....	23
4. Ajastetun ruokintalaitteen telineen rakentaminen	26

Sekä vesilintuja että vakohäntäpeuraa voidaan ruokkia pienimuotoisesti metsästyksen yhteydessä. Kestävästi toteutettu riistarukinta on olennainen osa riistanhoitoa, jonka avulla voidaan tarpeen mukaan joko kasvattaa kantaa tai tehostaa pyyntiä.

1. Johdanto

Kestävässä riistarukinnassa huomioidaan ruokintaan liittyvät haitat ja hyödyt, ruokittavan riistalajin tarpeet sekä lajin mahdolliset metsästykselliset tarpeet. Lisäksi otetaan huomioon myös eläintaudit sekä itse ruokinnasta että eläinten maastoon sijoittumisesta johtuvat mahdolliset haitat.

Tällä oppaalla pyritään ohjaamaan vesilintujen ja valkohäntäpeurojen ruokintaa niin, että toiminta on kestävä ja hyväksyttävää. Kyseisten lajien kohdalla tavoitteet ovat päinvastaiset – valkohäntäpeurojen kantaa pyritään pienentämään, kun taas vesilintujen kantoja kaikin tavoin kasvattamaan.

Oppaalla pyritään antamaan tietoa näiden lajien ruokinnan erityispiirteistä sekä perusteista kaikki näkökulmat huomioiden. Metsästyksen eettisyyttä parannetaan myös hyviä pyyntitapoja noudattamalla.

Oppaassa tuodaan esiin myös se, mikä merkitys riistanhoidolla on näiden lajin elinpiirille. Tämä on tärkeää etenkin vesilintujen kohdalla, sillä elinolosuhdeiden parantaminen on merkittävin tapa pyrkiä lisäämään vesilintujen määrää. Kestävästi toteutettuna ruokinta on osa tätä riistanhoitoa.

Eettisesti ja kestävästi hoidettu riistarukinta on oleellinen osa riistanhoitotyötä. Oppaalla pyritään lisäämään tietoa kestävästä riistarukinnan toteuttamisesta ja ylläpitämään metsästyksen hyväksyttävyyttä.

2. Vesilinnut

Useat Suomessa pesivät vesilintulajit ovat taantuneet. Kantojen elvyttämiseen tarvitaan toimenpidekokonaisuus, joka pitää sisällään muun muassa elinolosuhteiden parantamisen, tehokkaan pienpetopyynnin, taantuvien lajien metsästysverotuksen rajoittamisen sekä eri toimijoiden yhteisen levähdysalueprojektin.

Vesilintuja käsittelevän luvun tarkoituksena on perehdyttää lukija eettiseen ja kestäväan vesilintujen ruokintaan ja ravintohoukuttimelta metsästykseseen.

Luvussa käydään läpi metsästykseseen suositeltavat vesilintulajit ja neuvotaan perehtymään lintujen tunnistukseen sekä valikoivaan metsästykseseen.

Elinvoimaisten vesilintulajien pyynnissä ja ruokinnassa tulee noudattaa hyviä käytänteitä, jotka ohjaavat kestäväan toimintaan. Taantuneille lajeille elinympäristötoimet ja pienpetopyynti taas ovat merkittävimmät hoitotoimenpiteet. Pyyntin kestävyyteen tulee kiinnittää erityistä huomiota.

Näissä asioissa metsästysseuroilla on vahva merkitys. Erilaisten riistalajien metsästyskielloilla ja rajoituksilla on seuroissa pitkä ja toimiva perinne. Vesilintujen kohdalla tämä on monissa seuroissa uutta, mutta kokeilemisen arvoista.

Olennaista on myös, että jokainen metsästäjä tekee omaan harkintaan perustuvaa arviota siitä, mikä on kohtuullista vesilintujen metsästystä.

Vesilintujen riistanhoidolla pyritään kantojen kasvattamiseen. Kestävästi toteutettu ruokinta on osa riistanhoitoa ja merkittävä kannustin metsästäjille vesilintujen elinympäristöhoitoon. Saalismäärä pidetään mahdollisuuksista huolimatta maltillisena.

2.1 Vesilintujen ravinnonkäyttö ja elinympäristöt

Sorsalinnut jaetaan puoli- ja kokosukeltajajorssiin. Haapana, heinätavi, jouhisorsa, lapasorsa, tavi ja sinisorsa ovat puolisukelajia. Kokosukeltajiin kuuluvat iso- ja tukkakoskelo, puna-, tukka- ja lapasotka sekä telkkä. Merisorsista liisäksi alli ja haahka ovat kokosukeltajia.

Puolisukeltajat kurottelevat ruokaa veden alta ja pohjasta. Haapanalla on lyhyt nokka, joten se ottaa pääsääntöisesti ruokaa rannalta ja veden pinnalta. Tavi, joka on Euroopan pienin sorsalintu, hankkii myös ravintonsa yleensä veden pinnalta. Yksi sinisorsa käyttää noin 50–100 grammaa viljaa päivässä.

Elintärkeät kosteikat

Kosteikat ovat vesilintujen tärkeimpiä pesimis-, ruokailu-, levähdys- sekä sulkimisalueita, ja sen vuoksi niiden merkitys lajien menestykselle on oleellinen.

Karuilla alueilla ravinnon määrä on niukkaa. Niissä viihtyvätkin parhaiten kaloja syövät lajit, kuten kuikat ja koskelot. Rehevämpään suuntaan mentäessä ravinnon määrä kasvaa. Se ratkaisee, kuinka paljon vesilintuja voi olla yhdessä paikassa. Rehevissä vesissä viihtyvät haapana, lapasorsa, jouhisorsa, heinätavi ja harmaasorsa.

Vaativimmat vesilintulajit viihtyvät vesistöissä, joissa on alavia rantoja ilman peittävää metsää, kuten esimerkiksi laidunten reunamia. Monet lajit sulkivat juuri rehevien vesien laikuttamisessa lahdissa. Tällaista ympäristöä tarvitsevat kaikki puolisukelajajorsat jossain vaiheessa kesän kiertoa.

Rehevissä vesissä on myös runsaasti selkärangattomia, etenkin jos kalakanta ei ole liian runsas. Vesilintujen poikaset tarvitsevat tätä eläinperäistä ravintoa kehittyäkseen, ja vasta vartuttuaan nuoret linnut siirtyvät osin kasviraivintoon.

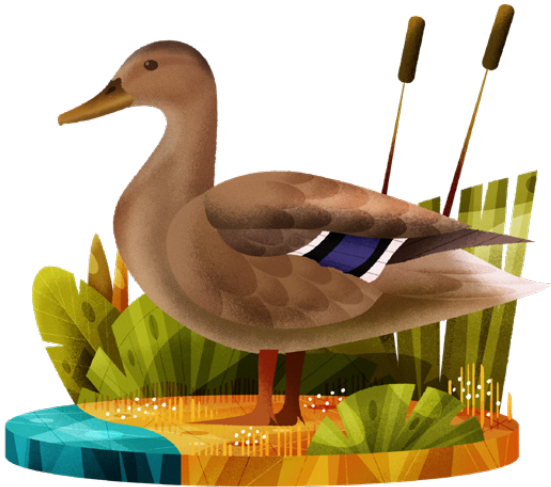
Poikueet tulevat hyvälle ravintopaikoille pitkänkin matkan päästä, ja rehevillä vesillä voi loppukesästä olla satojakin lintuja.

Rakennetut kosteikat ovat parhaimmillaan hyviä lintuvesiä. Vesilinnut tarvitsevat suojaa veteen kaatuneista tai rakennetuilla kosteikoilla kaadetuista puista ja risuisista ryteiköistä. Runsaat suojakasvillisuudet voi suojella lintuja myös minkiltä, joka tuhoaa vesilintujen pesiä ja poikueita tehokkaasti.

Kosteikkojen teko ja ylläpito yhdistettynä pienpetopyyntiin ovat mitä parhainta vesilintujen riistanhoitoa. Kosteikat ovat vesilintujen ruokailun, levähtämisen ja pesinnän kannalta olennaisia elinympäristöjä. Kuvassa puolisukelajava sinisorsa ja tavi.

2.2 Tärkeimmät ja suositellut metsästettävät vesilintulajit

Sinisorsa on yleisin sorsalintumme. Se hakeutuu ruokintapaikoille hanakasti.

Sinisorsa

Puolisukeltajiin kuuluva sinisorsa eli heinäSORSA pesii koko Suomessa ja se on yksi yleisimmistä riistalinnuistamme. Sen luonnollinen ravinto koostuu kasvimateriaalista, kuten eri kosteikkokasvien siemenistä, varsista ja juurista sekä vesihyönteisistä ja nilviäisistä.

Sinisorsa tulee pienimmällekkin viljalämpäreelle ja hyödyntää ruokinnat hanakasti. Se tulee helposti puinnin jälkeen pelloillekin syömään.

Laji on erittäin sopeutuvainen reviiirinsä suhteen. Se munii lähes mihin vain, jopa kauas vesistöistä, ja reitiksi riittävät pienetkin ojat.

Sinisorsat muuttavat varhain keväällä ja aloittavat pesinnän huhtikuun puolen välin jälkeen. Naaras munii 8–12 munaa.

Pienikokoinen tavi on sinisorsan jälkeen yleisin sorsalintumme. Tavi hyödyntää viljaruokintaa erittäin mielellään.

Tavi

Tavi on sinisorsan jälkeen maamme yleisin sorsalaji, ja niitä pesii Suomessa noin 200 000 paria. Se löytää helposti ensimmäisenä uusille ja myös pienille kosteikoille, jotka majava tai ihminen on rakentanut.

Tavi käyttää ravinnokseen enimmäkseen vedessä eläviä selkärangattomia eläimiä sekä kasviainesta, kuten siemeniä.

Tavi tulee helposti ruokinnalle, vaikka se olisi vain pieni kaivettu allas, sillä taville kelpaa ravinnoksi vilja. Se syö sekä maalta että matalasta vedestä ja lautoilta.

Taveja voi olla suurina poikaslauttoina, sillä ne viihtyvät yhdessä muiden emojen poikueiden kanssa, eivätkä ne ole herkkiä riidoille. Munia yhdellä naaraalla on 9–12.

Telkkä on erittäin yleinen kokosukeltaja Suomessa. Se voi käydä ruokinnalla, mutta ei hakeudu niille samalla tavoin kuin puolisukeltajat.

Telkkä

Telkkä on yksi runsaslukuisimmista sorsalinnuistamme, ja sitä tavataan koko maassa.

Telkkä käyttää ravinnokseen äyriäisiä, hyönteisiä ja nilviäisiä. Se voi pistäytyä viljaruokinnalla, mutta se ei hakeudu niille, kuten puolisukeltajat tekevät.

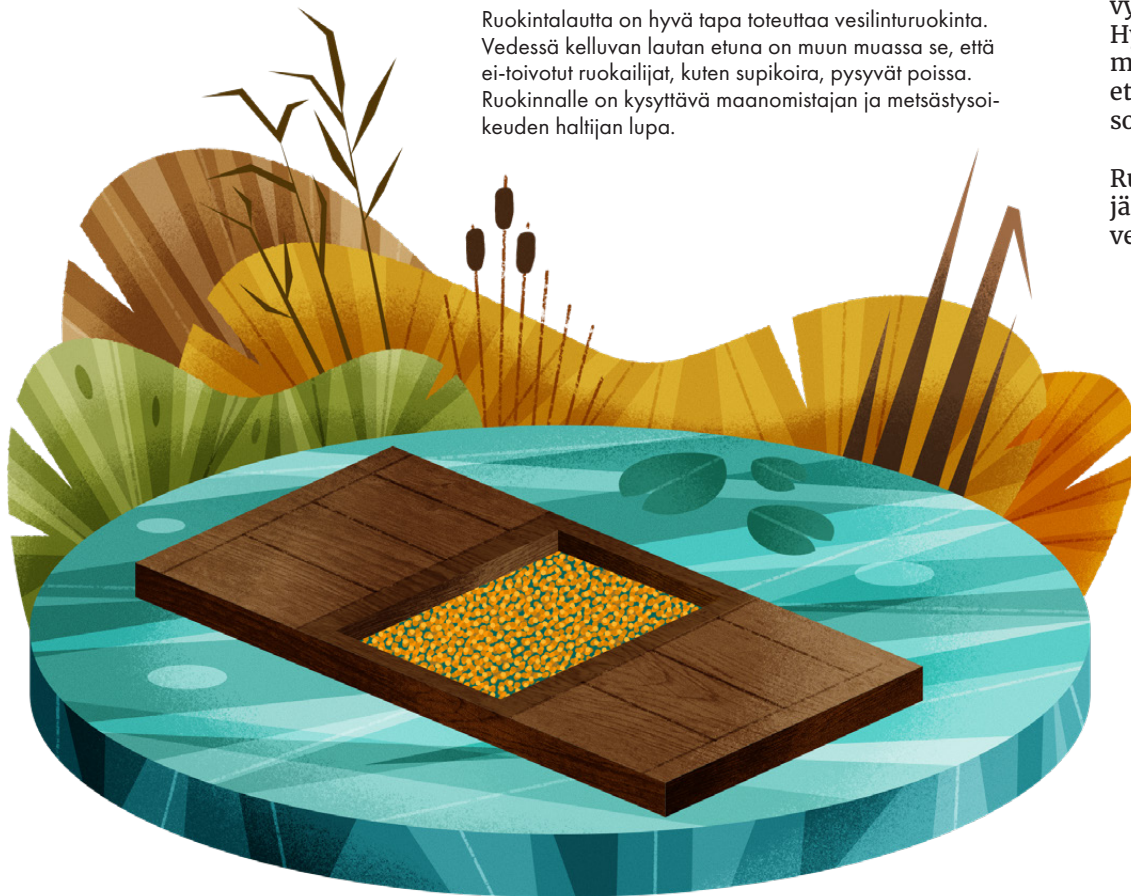
Reviiritietoisuutensa vuoksi telkkäpoikueita voi järven koosta riippuen esiintyä vain tietty määrä.

2.3 Kestävän vesilinturuokinnan toteuttaminen

Vesilintujen ruokinta ei ole riistanhoidon kannalta välttämätöntä, vaan vesilintujen hyväksi tehtävässä työssä tulisi ensisijaisesti keskittyä elinympäristöjen hoitoon. Jos kosteikkojen tai muiden viihtyisien elinympäristöjen hoitoon ei ole mahdollisuutta panostaa, voidaan sorsalintuja houkutellessa metsästystä varten pienimuotoisella viljaruokinnalla.

Ravintohoukuttelun tulee olla vastuullista ja hyväksyttävää, jolloin huomioidaan ruokittavat lajit, eläintautien ehkäisy, vesistön ja muun ympäristön puh-

Ruokintalautta on hyvä tapa toteuttaa vesilinturuokinta. Vedessä kelluvan lautana etuna on muun muassa se, että ei-toivotut ruokailijat, kuten supikoira, pysyvät poissa. Ruokinnalle on kysyttävä maanomistajan ja metsästysseuran haltijan lupa.

taanapito sekä alueen asukkaat, muut käyttäjät, metsästäjät ja riistanhoitotyötä tekevät. Lintuja ei pidä houkutellessa liikaa tai liian pieneen vesistöön.

Ruokinnan pitää olla pienimuotoista. Suuret ruokinnat houkuttelevat suuria lintumassoja, jotka taas voisivat houkutellessa ampumaan lintuja enemmän kuin alueen poikastuottoon nähden on hyväksyttävää. On huomioitava, että vesilinnut voivat tulla säännöllisesti ruokinnalle hyvinkin kaukaa.

Mieluiten veteen

Vesilintujen houkutteluun ruokinnalta sopivat vilja sekä öljykasvien siemenet. Tavallisesti tarjolle laitetaan viljaa, koska sen saatavuus on hyvä ja se on suhteellisen edullista. Lisäksi se on useiden sorsalintujen luontaistakin ruokaa.

Ruokaa kaadetaan joko rannalle tai mieluummin matalaan veteen. Veden syvyys tulee huomioida niin, että puolisukeltajat yltävät syömään ruuan pohjasta. Hyvä syvyys sinisorsalle on korkeintaan puoli metriä. Ruokaa voidaan tarjota myös vedessä kelluvalta lautalta. Ruoan laittamisessa suoraan veteen on se etu, että vedestä sitä eivät pääse verottamaan supikoirat, rotat, varislinnut, pienet sorkkaeläimet tai muut ei-toivotut ruokailijat.

Ruoan määrän tulee olla sellainen, että linnut syövät sen kerralla, eikä sitä jää veteen pilaantumaan. Jos viljaa on liikaa, se alkaa mädäntyä lämpimässä vedessä, jolloin vesistöön vapautuu ravinteita ja veden laatu heikkenee.

Sorsia ei tule syöttää niin, että viljaruokinta kattaisi kokonaan niiden päivittäisen energiantarpeen. Oleellisinta on se, että syötävää on satavilla silloin, kun linnut etsivät ravintoa.

Kaikkea ruokaa ei kannata kaataa samaan kasaan ja yhteen paikkaan, vaan parempi on sirotella vilja kauhalla laajemmalle alueelle. Jos ruoka on yhdessä paikassa, esiintyy linnuilla turhaa nahistelua ja tungosta. Kun vilja ripotellaan laajemmalle alueelle, mahtuvat linnut helpommin ruokailemaan. Joutuessaan etsimään viljaa, ne syövät samalla luontaistakin ruokaa.

VESILINTURUOKKIJAN MUISTILISTA

- Vesilintujen ruokinta ei ole välttämätöntä
- Elinympäristöparannukset ovat tärkeintä vesilintujen riistanhoitoa yhdessä pienpetojen pyynnin kanssa. Pienpetopyynti kuuluu vastuullisen linnustajan ja ruokinnan pitäjän toimenpiteisiin.
- Järjestä ruokinta niin, etteivät varislinnut, supikoirat, rotat tai muut epätoivotut vieraat hyödynnä sitä.
- Lisää viljaa päivittäin, mutta maltillisia määriä. Yksi sinisorsa kuluttaa viljaa 50–100 grammaa päivässä. Kaiken laitetun ravinnon tulee kuluu, jotta se ei jää pilaantumaan. Ajustettava levitin helpottaa viljan sääntelyä.
- Ruoki mieluummin leveästi kuin pistemäisesti.
- Kysy lupa ruokinnalle sekä maanomistajalta tai vesialueen omistajalta että metsästysoikeuden haltijalta, kuten metsästysseuralta tai vesiosakaskunnalta (kalastuskunnalta).

Veteen ruokittaessa ruoka sirotellaan mieluiten suoraan veteen, korkeintaan puolen metrin syvyyteen. Kaikkea ruokaa ei laiteta samaan paikkaan, vaan se levitetään laajalle.

Ajoitus metsästysaikaan

Kevätluokinta tulee käyttää viisaasti. Riskinä on, että silloin houkuttelee suhteettoman suuri määrä lintuja pesimään alueelle, joka ei pysty tuottamaan poikasille riittävästi hyönteisiä ja vesieliöitä ravinnoksi. Silti hyvällä uudella poikuealueella lintuja voidaan ruokinnalla pysäyttää ja säästää niitä pidemmältä muuttomatkalta, jolloin kevätruokinnasta on hyötyä.

Sorsat löytävät ravinnon nopeasti ja pitkienkin matkojen päästä. Riittää, että ruokinta aloitetaan muutamia päiviä ennen suunniteltua metsästystä. Kesällä vesilintuja ei ole tarkoituksenmukaista ruokkia.

Ruokinta tulee laittaa sellaiseen paikkaan, josta saalistaja ei pääse lähestymään lintuja niiden huomaamatta. Alueen pienpetokanta tulee pitää kurissa.

Ruokintaan pitää pyytää lupa maanomistajalta ja/tai metsästysoikeuden haltijalta, joka yleensä on paikallinen metsästysseura. Turvallisinta on varmistaa lupa aina vielä maanomistajalta, koska seuran ja maanomistajan välisiä sopimuksia on hyvin erilaisia.

Vesilintujen ruokintaan on olemassa kaupallisia välineitä, joiden avulla ruokinta on helpompaa ja pitkällä aikajänteellä myös halvempaa kuin käsipelillä viljan veteen kaataminen. Automaatin käyttäminen on perusteltua etenkin silloin, jos ruokintaa ylläpitävällä henkilöllä ei ole mahdollisuutta käydä ruokkimassa lintuja joka päivä.

PIENIMUOTOISEN HOUKUTTELURUOKINNAN MÄÄRÄ

Metsästäjäliitto suosittelee vesilinnuille pienimuotoiseksi metsästyshoukuttelu-ruokinnaksi 1–5 kilogrammaa viljaa tai muuta rehua vuorokaudessa. Määrä perustuu liiton jäsenistölleen tekemään kyselyyn. Vastauksissa alle 5 kilon määrää piti sopivana 91 prosenttia 4 000 vastaajasta. Samassa kyselyssä valtaosa piti sopivana päiväsaaliina viittä runsaan lajin lintua. Taantuneiden lajien pyyntiä vältetään.

Pienpetopyynti vesilintukosteikoilta ja -ruokunnoilta on erittäin olennainen osa riistanhoitoa. Ruokinta tulee toteuttaa niin, että ruokailevat linnut eivät joudu alttiiksi pedoille, kuten minkille.

2.4 Vesilinturuokintaan liittyvät taudit ja niiden välttäminen

Riistaruookinnan vakavimpana haittana voidaan pitää tautien ja loisten leviämistä. Riski kasvaa aina, kun yksilömäärä pienellä alueella lisääntyy. Seurauksena voi olla jopa epidemioita ja eläinten nääntymistä sekä kuolemia.

Ruokinta lisää kontakteja

Luonnonvaraisilla ja tuotantoeläimillä on yhteisiä taudinaiheuttajia. Monet taudit voivat tarttua luonnonvaraisista vesilinnuista tuotantotarkoituksiin tarhatuihin lintuihin ja myös päinvastoin.

Suurin osa vastustettavista, helposti leviävistä vaarallisista eläintaudeista on virusten aiheuttamia. Tartunta tapahtuu suoraan eläimestä toiseen tai eritteiden kautta, ravinnosta tai juomavedestä. Taudit voivat tarttua myös hyönteisten välityksellä. Virusten lisäksi tauteja aiheuttavat bakteerit ja loiset.

Ruokinnalla lintujen väliset kontaktit lisääntyvät, mikä lisää suoraan yksilöstä toiseen leviävien tautien riskiä, esimerkiksi ulosteen tai hengitysteiden välityksellä. Ruokinnoilla voi levitä myös sellaisia tauteja ja loisia, jotka tarvitsevat elämänkiertoonsa useita eri lajeja, joissa vesilintu voi toimia väli-isäntänä. Esimerkiksi sarkokystioosi on tällainen. Tautiriskiä lisää ulosteen likaama tai huonolaatuinen ravinto.

Suurin tautiriski vesilintujen ruokinnalla on lintuinfluenssan leviäminen. Muita yleisimpiä tauteja ovat lintutuberkuloosi, botulismi, salmonella- ja pasteurilla-bakteerien aiheuttamat taudit sekä aspergilloosi. Loiset aiheuttavat linnuille yleiskunnon laskua ja kuolemia.

Noudata hyvää hygieniää

Lintujen ruokkimisessa tulee noudattaa hyvää hygieniää myös ruokkijan itsensä suojaamiseksi taudinaiheuttajilta ja tulehduksilta. Käsien ja kaikkien välineiden pesu on tärkeää.

Tautiriskin hallinnan vuoksi tulee noudattaa hyvää ruokintahygieniää. Kontaktien vähentämiseksi ruokintoja tulisikin hajauttaa niin, ettei lintuja kerry isoja määriä yhteen paikkaan. Tautiriski ja pilaantuneen rehun aiheuttamat sairaudet ovat myös vakava peruste sille, että ruokinnat eivät ole massaruokintoja, joille kaadetaan viljaa suuria määriä kerralla. Lintujen tulee siis syödä kohtuullisessa ajassa ruokinnalle viety vilja.

Supikoirien, kettujen ja muiden maanisäkkäiden (myös koirien ja kissojen) pääsy ruokinnalle sekä niiden ulosteiden joutuminen rehuun pitää estää. Hyvä keino onkin viljan ripottelu veteen puolisukeltaajien ruokailusyvyyteen.

Tauti- ja sairastumisriskiä vältetään myös tarjoamalla vesilinnuille niille sopivaa ja hyvälaatuista ruokaa.

TAUTIEN TORJUNTA VESILINTURUOKINNASSA

- Hajauta ruokintaa, jotta kaikki linnut eivät käytä samaa ruokintapistettä.
- Älä ruoki kerralla liikaa, jotta pilaantuva aines ei tuota botuliinia tai muita haittoja linnuille ja vesistöille.
- Pyydä tehokkaasti pienpetoja ja estä niiden pääsy ruokinnalle niiden välittämien loisten estämiseksi.

Ruokinnalle tulee viedä kerralla vain sen verran ravintoa, kuin linnut syövät kohtuullisessa ajassa. Ruokintapisteitä on hyvä olla useita, jotta kaikki yksilöt eivät kerry samaan paikkaan.

2.5 Vesilintujen metsästys ruokinnalta

Vesilintujen ruokinta voi oikein toteutettuna olla positiivinen asia. Aloitteleville metsästäjille kosteikot voivat olla ensimmäinen kosketus riistanhoitotyöhön, ja ne lisäävät kiinnostusta vesilintujen elinpiirin kohentamiseen.

Eettisesti hyväksyttävä metsästys sisältää riistan etsimisen, löytämisen ja sopivalle pyyntietäisyydelle pääsemisen. Jos metsästäjä tavoittelee pelkästään helppoa ja runsasta saalista, voi ruokinnalta metsästäessä näitä elementtejä kuitenkin helposti jäädä puuttumaan.

Eettinen metsästys mitoitetaan riistakannan mukaan ja saalisyksilö tapetaan mahdollisimman kivuttomasti. Ruokinnalta metsästäessä nämä toteutuvat muuta pyyntiä helpommin kontrolloidun ampumatilanteen ansiosta. Eettisyyteen kuuluu myös saaliin kunnioittaminen ja tarkka hyödyntäminen.

Mukana myös riistanhoito ja laskennat

Vastuullinen metsästäjä suorittaa alueellaan vesilintu- ja poikuelaskentaa. Hän tietää, että ruokinta kerää lintuja laajalta alueelta ja pyrkii siksi metsästämään vain osan siitä määrästä, jonka oma alue tuottaa poikasia. Hän sisäistää sen, että ruokinnalle tulevat linnut eivät ole hänen omiaan, vaan niistä osa on kasvanut muualla, toisten hoitamilla kosteikoilla tai lähijärvillä.

Kestävää vesilintujen metsästystä harjoittava tiedostaa, että vesilinnuille on tärkeintä niiden elinolojen parantaminen kohentamalla jo olemassa olevia kosteikoita ja rakentamalla uusia. Hän huolehtii myös alueen pienpetojen pyynnistä. Viljaruokintaa valveutunut linnustaja käyttää vain pieniä määriä metsästyksen aikana lintujen houkuttelemiseen sellaiselle alueelle, missä metsästys on turvallista, eikä se häiritse muita alueen asukkaita, kesämökkiläisiä tai luonnossa liikkujia.

Ruokinnalta lintuja tulisi pyytää kohtuullisesti ja käyttää kaikki keinot – noutava koira mukaan lukien – jotta saaliin saa otettua haltuun. Kunnioitus saalista kohtaan tarkoittaa myös sitä, että se hyödynnetään ravinnoksi.

Yhtenä merkittävänä tekijänä on varmistaa riittävä määrä levähdysalueita, joilla lintuja ei metsästetä, ja joille linnut voivat jäädä rauhassa keräämään rasvakerosta muuttomatkaa varten, levähtämään ja sulkimaan itsensä lentokuntoon. Vastuullinen metsästäjä tietää, että nämä levähdysalueet turvaavat hänenkin saalistaan ja pyyntikauttaan, koska vesilintujen ei tarvitse lähteä muuttomatkalle ennen aikojaan sorsastuspaineen alta.

Ruokinnalta metsästäessä ampumatilanne on yleensä kontrolloitu ja saaliin valikoiminen on helpompaa. Taantuneiden lajien, kuten kuvan jousisorsan, annetaan jatkaa matkaa elinvoimaisia sorsalintulajeja odotellessa.

VESILINTURUOKINNALTA METSÄSTÄVÄN MUISTILISTA

- Ohjaa ruokinnalla linnut paikkaan, jossa ampuminen on turvallista ja aiheuttaa vähän häiriötä.
- Valikoi ruokintapaikka tai huolehdi ruokinnan ympäristöstä niin, että saaliin löytäminen helpottuu ja käytä apuna noutavaa koira ainoastaan kun mahdollista.
- Riistalaukaus tapahtuu ennakoitavalta etäisyydeltä ja reitiltä. Tarkka, tappava riistalaukaus on eettinen riistalaukaus. Ampumarajoittelu on tärkeää!
- Laske alueen pesimäkanta keväällä. Pyydä syksyllä vain mitä tarvitset ja minkä alueen vesilintutuotto kestää niin, että kauden jälkeen yksilöitä jää pesimäkauden alun määrää enemmän, sillä et ole ainoa ottaja.
- Malttia muuttavien lintujen pyyntimäärän kanssa, vaikka niitä olisi ruokinnallasi runsain mitoin. Ne ovat peräisin useilta muilta kosteikoilta ja mahdollisesti jonkun tekemän suuritöisen elinympäristöparannuksen tuottoa. Metsästäjäliiton kyselyssä valtaosa metsästäjistä pitää kohtuullisena suositeltavana saalismääränä alle viittä lintua päivässä.
- Suositellut metsästäettävät vesilintulajit ovat sinisorsa, tavi ja telkkä.

3. Valkohäntäpeura

Valkohäntäpeuraa käsittelevän luvun tarkoituksena on tuoda esiin lajin ruokinnan erityispiirteet ja haasteet, mutta samalla myös ruokinnan hyödyt ja tarpeellisuus. Lähtökohtana on, että on eettisempää säädellä peurakantaa metsästämillä kuin sen ravinnonsaantia rajoittamalla.

Luvussa annetaan metsästäjille tietoa peurojen ekologiasta ja niiden oikeanoppisen ruokinnan merkityksestä. Tarkoituksena on myös valottaa sitä, miksi ruokinnan pitää olla eettisesti hoidettua ja mikä hyöty ruokinnalla saadaan valkohäntäpeuran kananhoidon tavoitteita ajatellen.

Valkohäntäpeuran kannan rajoittaminen tihentymäalueilla on tärkeää. Pienimuotoista ruokintaa hyväksi käyttämällä voidaan varmistaa tuloksekas, turvallinen ja valikoiva pyynti tukematta kannan hallitsematonta kasvua.

Valkohäntäpeurat valikoivat ravinnokseen kulloinkin parasta ja helpoiten saatavilla olevaa ravintoa. Kestävästi ja vastuullisesti ruokinnan toteuttava osaa ottaa huomioon peuran ruoansulatuksen ja ympäristön asettamat vaatimukset.

3.1 Valkohäntäpeuran ravinnonkäyttö

Valkohäntäpeurat syövät kesällä ruohoja, heiniä, varpuja sekä puiden ja pensaiden lehtiä. Peurat tulevat mielellään etsimään pelloilta puinnista jääneitä jyviä. Keväisin ja syksyisin niille maistuvat myös viljojen oraat ja muut monivuotiset kasvustot. Talvella varvut ovat peurojen pääasiallisinta luonnonravintoa, mutta ne syövät myös puiden ja pensaiden pieniä oksia. Aikuinen peura tarvitsee ravintoa noin pari kiloa päivässä.

Yleistynyt peltojen talviaikainen kasvipeitteisyys on lisännyt merkittävästi maalis-huhtikuista ravintoa, jolloin luonnonravinto on vähimmillään ja ruokintojen ylläpito usein loppunut. Tuohon aikaan Lounais-Suomessa peltojen lumesta, jos lunta ylipäättään on ollut. Peltojen talviaikainen kasvipeitteisyys on tehokas tuettu luonnonhoitotoimi, joka parantaa lukuisten riista- ja rauhoitettujen lajien talvista ja keväistä elinympäristöä.

Peurat ovat hyvin valikoivia ruokansa suhteen ja ne syövät sitä, mikä on vuodenaikaan nähden parasta saatavilla olevaa ravintoa. Kun tuoretta ravintoa on tarjolla, ne eivät ole kovin kiinnostuneita ruokinnosta. Syksyllä ja talvella ruokinnalla pystytään vaikuttamaan siihen, mihin peurat asettuvat aloilleen. Ne pysyvät ruokintojen lähetyvillä, eivätkä vaella pitkiä matkoja, jos ruokaa on tarjolla säännöllisesti.

Ravinnonkäyttötapaansa vuoksi valkohäntäpeura viihtyy siis erityisesti viljelysten läheisyydessä olevissa rehevissä metsissä ja peltojen laitoilla. Lumisina talvina ne oleskelevat mielellään kuusikoissa, joissa lunta on vähemmän.

Valkohäntäpeurojen ruokinta antaa mahdollisuuden metsästää niitä tehokkaasti ja valikoivasti sekä ohjata peuroja asettumaan alueelle niin, että eläimistä ja niiden pyynnistä olisi mahdollisimman vähän haittaa asukkaille ja liikenteelle.

3.2 Tarve valkohäntäpeuran ruokinnalle

Valkohäntäpeurojen ruokinnan tarve perustuu etenkin tiheän kannan alueella mahdollisuuden ohjata peurojen asettumista alueelle niin, että niistä olisi mahdollisimman vähän haittaa seudun asukkaille ja liikenteelle. Lisäksi ruokinnalla pystytään tehostamaan peurojen valikoivaa metsästystä.

Hirvieläinkantojen kokoa säädellään metsästämällä, ei säätelemällä ravinnon saatavuutta.

Hyvinvoivat aikuiset naaraat saavat yleensä kolme vasaa. Kovina talvina ihmisen tarjoama lisäruoka auttaa vasovia naaraita pysymään hyvässä kunnossa yli talven. Tiheän kannan alueella ei ole tarkoituksenmukaista eikä suotavaa pyrkiä ruokinnan avulla parantamaan lisääntymistehoa. Sen sijaan harvan kannan alueella, jossa kannan hallinta metsästämällä on helppoa, ruokintaa voidaan toteuttaa vapaammin. Samoin alueella, jossa kanta on selkeästi säädeltävissä koossa, hyvällä vasatuotolla ei ole kannanhallinnan kannalta suurta merkitystä.

Ruokinnalla voidaan lievittää peurojen aiheuttamaa laidunpainetta viljelyksillä ja puutarhoissa. Hyvin suunnitellulla ruokinnalla peurat saadaan asettumaan etenkin lumitalvina alueille, jossa ne eivät aiheuta tienlityksillä liikenneonnettomuuksia yhtä paljon kuin ne tekisivät ilman ruokintapaikkoja.

Riistapellot ovat erinomainen tapa hoitaa valkohäntäpeurojen ruokinta. Paikalle kannetun ravinnon ei tule olla eläinten yksinomainen ravinnonlähde.

3.3 Valkohäntäpeuran ruokinnan erityispiirteet ja haasteet

Valkohäntäpeurojen kantaa säädellään metsästämyllä. Kannansäätely näytännöllä ei ole eettinen ratkaisu. Sen vuoksi kannan kokoa tulee laskea metsästämyllä, ennen kuin ruokinta lopetetaan tai sitä vähennetään merkittävästi vuositasolla.

Ruokinta houkuttelee eri ikäisiä yksilöitä, ja sen avulla pystytään harjoittamaan tehokkaasti valikoivaa metsästyä.

Myöhään aloitetun tai katkeilevan houkutteluruokinnan haasteena on se, että peurat hakeutuvat sinne, mistä saavat ravintoa varmimmin. Muualle hakeutuneet peurat palaavat tarkastamaan paikan vasta, kun ravinto ehtyy toisaalla.

Leudot talvet tuottavat haasteita. Jos pelloilla ei ole lunta, on siellä tarjolla läpi talven vihreää orasta, jolloin peurat eivät tule ruokinnoille yhtä säännöllisesti.

Ruokinnassa tulee huomioida sekä eläinten hyvinvointi, että ympäröivä asutus ja muu maankäyttö. Massaruokinta, jossa ruokintapaikalle kaadetaan tonneittain ruokaa pilaantumaan, ei ole hyväksyttävää. Tarkoitus ei myöskään ole se, että peurojen yksinomainen ravinto tulee ruokinnalta.

Märehtijänä valkohäntäpeuran ruoansulatuselimistö on herkkä muutoksille. Väärin toteutettu ruokinta tai huonolaatuinen ruoka aiheuttavat sille vakavia-kin ruoansulatusongelmia, jolloin peura voi sairastua tai jopa kuolla. Houkutteluruokinnassakin tulisi siksi noudattaa ruokinnan peruseriaatteita: peuroille ei pidä yllättäen tarjoilla esimerkiksi keskellä talvea sellaista ravintoa, johon ne eivät ole tottuneet.

3.4 Kestävän ruokinnan toteuttaminen valkohäntäpeuralle

Valkohäntäpeuran ruokinnan keskeisenä tavoitteena on toimia valikoivaa metsästystä helpottavana houkuttimena. Ruokinnan ei tule olla peuroille yksinomaisen ravinnonlähde, vaan ruokaa tarjotaan pienimuotoisesti siten, että eläimet saadaan ohjattua pyynnin kannalta sopiviin paikkoihin.

Valkohäntäpeurojen ruokinta on oikein toteutettuna riistanhoitotyötä parhaimmillaan, koska siitä hyötyviä tahoja on useita. Peura on valikoiva ja sille kelpaa vain paras silloin, kun on valinnanvaraa. Kesällä ruokinta ei siten ole toimivaa.

Ruokinnan sijainnissa pitää huomioida, onko alueella virkistyskäyttöä ja lenkipolkuja. Sekä metsästyksen että peurojen kannalta on oleellista, että peurat pääsevät ruokailemaan pyyntiä lukuun ottamatta häiriöttä niissä pisteissä, joissa niiden toivotaankin viihtyvän. Kestävyyttä ja hyväksyttävyyttä lisää se, että ruokintapaikan siisteydestä huolehditaan ja sijoittelu tapahtuu niin, ettei se erotu ympäristöstä liian räikeästi, eikä ruokaa ole siivottomina kasoina.

Monipuolisesti ja hajautettuna

Kestävintä olisi hoitaa ruokintaa riistapelloilla, joita olisi riittävä määrä oikein sijoitettuna. Monipuolinen viljelykierto tuottaisi parhaimmillaan myös säilörehun, jota voitaisiin hyödyntää talvikaudella. Säilörehussa tulisi olla pehmeitä lehteviä heinäkasveja ja apilaa, jolloin rehu maistuu peuroille paremmin, kuin nautaeläimille tarkoitetut karkeampaa kortta sisältävät rehupaalit.

Hyvin suunniteltuna, lumipeitteestä riippuen, monivuotinen riistapelto voi tarjota syötävää ympäri vuoden. Riistapeltojen ylläpito ja rehupaalien teko onnistuvat kuitenkin vain silloin, kun ruokintaa harrastavalla on työkoneita maanmuokkaukseen ja painavien paalien liikutteluun. Riistapelot ovatkin usein metsästyseurojen yhteistyönä tekemiä tai osana maanviljelystä, sillä riistapelot ovat tukikelpoisia.

Peuroja voidaan ruokkia myös muilla keinoin tai yhdistellä erilaisia ruokintoja. Juurekset ja vilja ovat yleisimpiä tarjottavia. Ruokaa tulee annostella aina se määrä, jonka peurat kohtuullisessa ajassa syövät. Isoissa kasoissa ruoka pilaantuu. Myös kuivaheinää voi viedä ruokinnalle, mutta sillekin pitää olla kunnollinen teline ja katos, jotta heinä ei kastu ja mätäne, eikä se tallonnu ja sotkeudu ulosteisiin.

Yleisesti ottaen kaiken tarjottavan ravinnon tulisi olla mahdollisuuksien mukaan irti maasta ja sateelta suojassa ravinnon pilaantumisen sekä ulosteiden

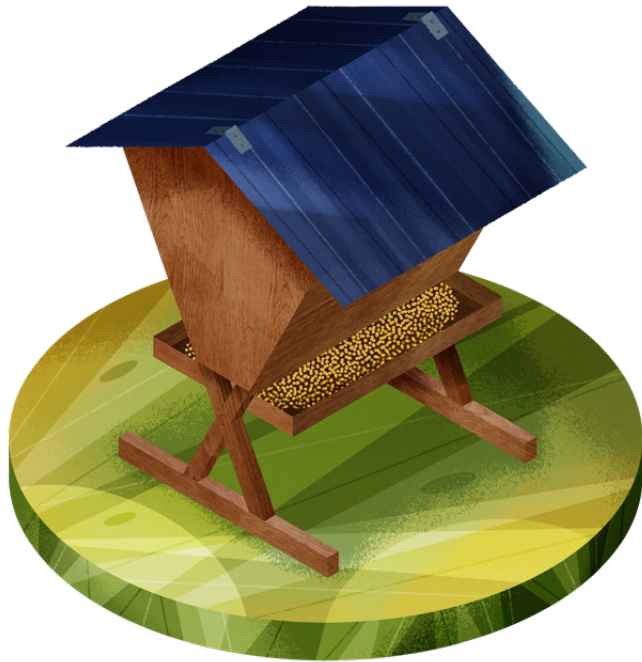
Pienimuotoinen metsästysaikainen ruokinta mahdollistaa valkohäntäpeuran pyynnin käyttämällä. Ruokinnalta metsästettäessä ampumatilanne on rauhallinen ja saaliin valikointi muita pyyntimuotoja helpompaa.

kautta välittyvien taudinaiheuttajien vähentämisen vuoksi. Viljoja käytettäessä hukkakauran välttäminen on ehdotonta.

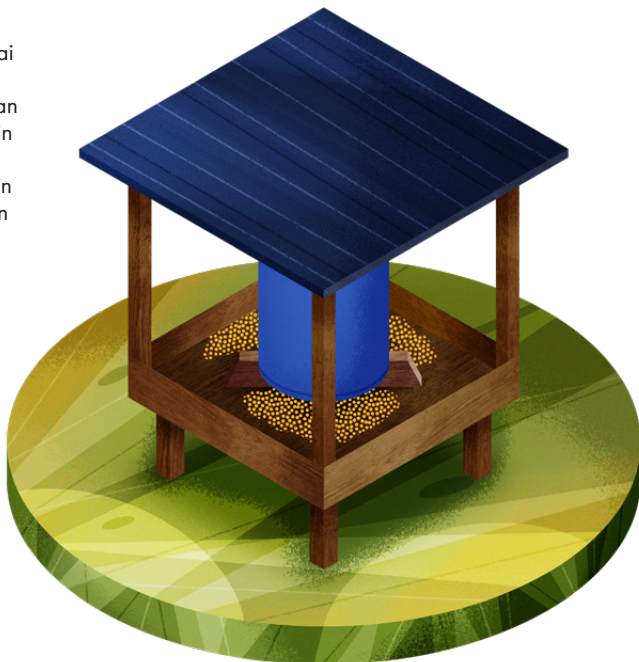
Totuttaminen pikkuhiljaa

Ruokinnassa tulee pitää silmällä luonnollista kiertoa, johon peurojen ruoansulatus on tottunut, sillä märehitjän elimistö ei kestä yhtäkkiä muutoksia. Jos keskellä talvea aloitetaan ruokinta kippaamalla pellolle lavallinen juureksia, on siitä valkohäntäpeuroille ja myös muille ruokintaa käyttäville märehitjille seurauksena vakavia terveysongelmia, jotka voivat aiheuttaa pahimmillaan kuoleman.

Syksyllä aloitetaan pienillä määrillä juureksia ja viljaa. Kun luonnossa ravinto vähenee, peurat käyttävät enemmän ruokintoja hyödykseen. Tällöin myös

Vilja tarjoillaan sateelta suojatusta rakenteesta, joka voidaan toteuttaa joko perinteisen katoksen mallisena tai tynnyrin avulla. Ruokaa pääsee valumaan ruokintapöydälle vain vähän kerrallaan, eikä se joudu eläinten tallomaksi ja ulosteen sotkemaksi.

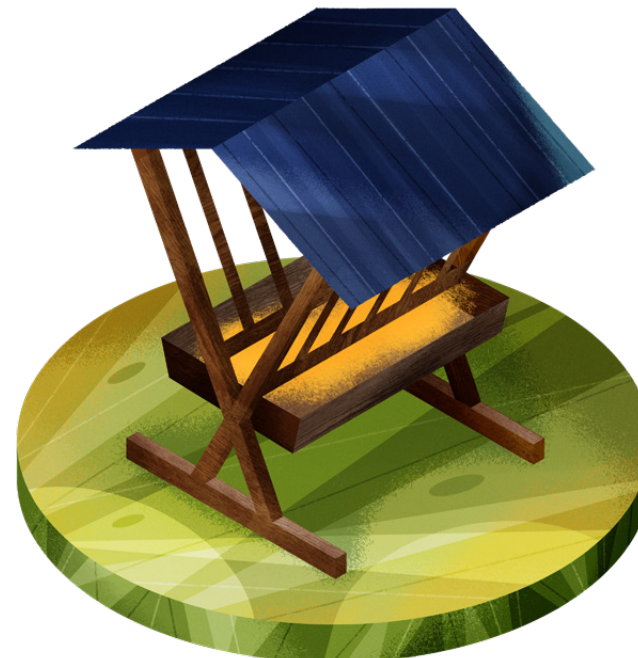
rehupaali alkaa kelvata. Ruokintaa jatketaan yli talven ja keväällä määriä vähennetään, jotta eläimet tottuvat pikkuhiljaa tuoreeseen ravintoon.

Liian yksipuolinen ruokinta sokerijuurikkailla voi aiheuttaa peuroille hiilihydraattimyrkytyksen. Liian korkeaenergisien ruokien syöttäminen voi aiheuttaa myös peurojen halua syödä puiden kaarnaa ja aiheuttaa sitä kautta metsävaurioita. Metsävahinkoja voi olla tiedossa myös silloin, kun peuroilla ei ole muuta syötävää ja ne joutuvat turvautumaan nuoriin havupuihin.

Katoksia ja automaatteja

Ruokinnassa voidaan käyttää erilaisia katoksia ja sirottimia. Vaihtoehtoja on paljon ja yleisimpiä ovat lavan päälle asetetut tynnyrit, joiden alareunoihin on tehty reikiä viljan valumista varten. Ihanteellisinta on annostella viljaa sähkökäyttöisellä ruokinta-automaatilla. Viljaa annostellaan sen verran, että se tulee syödyksi kerralla. Annostelu ajastetaan hämärään, jolloin linnut eivät tule ruokinnalle. Automaatit sijoitetaan supikoirien ulottumattomiin.

Ainoastaan automaattisilla annostelijoilla saadaan toteutettua säännöllistä, pieniä kerta-annoksia hyödyntävää pienimuotoista houkutteluruokintaa. Annostelevalla ruokinta-automaatilla voidaan säästää merkittäviä määriä viljaa ja rahaa.

Myös heinä on parasta tarjoilla sateelta suojatusta katoksesta, irti maasta.

Nuolukivi asetetaan tarjolle korkean tolpan päähän, josta suola liukenee ja valuu hitaasti sateen mukana tolpan pintaan. Nuolukivet sijoitetaan alueelle niin, että nekin osaltaan ohjaavat eläinten liikkumista oikeille alueille vahinkojen vähentämisen kannalta.

Alueilla, joilla liikkuu villisikoja, on ruokintapaikka suunniteltava niin, ettei sillä ruokita peurojen sijaan sikoja. Katos rakennetaan niin tukevaksi (huomaa maahan upotetut tolpat), ettei sitä saa kaadettua ja ruokintapöytä nostetaan tavallista korkeammalle. Vaihtoehtoisesti siirrettävässä katoksessa jalakset voivat olla niin pitkät tai leveät, että se ei kaadu voimakkaastikaan työntämällä.

Siisti ruokintapaikka, jossa ruoka ei pääse kastumaan, tallaantumaan eikä sotkeutumaan eläinten ulosteesta, auttaa osaltaan torjumaan tautien leviämistä. Ruokinnalle on kysyttävä maanomistajan ja metsästysoikeuden haltijan lupa sekä sovitettava viljelyksille asetettujen rakenteiden sijoituspaikat ja siirtämisajankohdat.

PIENIMUOTOISTA HOUKUTTELURUOKINTAA

Metsästäjäliitto suosittelee valkohäntäpeuran ruokkimista pienimuotoisena metsästyshoukuttelu-ruokintana kannan tiheydellä alueilla. Pienimuotoisena houkuttelu-ruokintana pidetään:

- Ravintoa annostellaan siten, ettei eläin saa täytettyä päivittäistä ravinnontarvettaan yksinomaan ruokinnalta, mutta jossa ravintoa on päivittäin saatavilla.
- Voidaan toteuttaa viljan tai muun vastaavan ravinnon tapauksessa annostelevilla sirottimilla tai ruokintarakenteilla, joissa on maltillinen määrä ravintoa tarjolla kerrallaan. Tämä koskee myös juureksia.
- Kuiva- tai säilöheinää, kerppuja ja riistapeltoja pidetään pienimuotoisena määrästä riippumatta, koska ne vastaavat luonnosta saatavaa, vähäenergistä ravintoa. Heinää ja kerppuja käyttämällä vältetään myös hukkakauraongelmat sekä supikoiran ja villisian ruokkiminen.
- Ruokinnan jatkuvuus on tärkeää, jotta eläinten suoliston mikrobisto tottuu ravintoon, ja jotta eläimet käyvät säännöllisesti ruokinnalla. Jälkimmäinen on metsästyksen näkökulmasta tarpeellista.

Valkohäntäpeuroille kelpaa hyvin monenlainen ruoka, esimerkiksi juurekset maistuvat niille hyvin. Peurat tulee totuttaa uuteen ruokaan vähitellen, sillä märehitjän elimistö ei kestä yhtäkkiä muutoksia.

3.5 Suositeltavat tarjottavat valkohäntäpeuralle

Valkohäntäpeuroille kelpaa hyvin monenlainen ruoka. Riistapelloilta ne syövät esimerkiksi kaalikasveja, juurikkaita ja heinäkasveja. Riistalaitumen heinästä kannattaa tehdä myös rehupaaleja. Sekä tuorerehu, että kuivaheinä kelpaavat, kunhan kasvilajit ovat nurmiseoksessa lehteviä ja pehmeitä.

Monipuolista ravintoa

Peurat eivät välitä heinästä, joka on karkeaa kortta. Naudoille tarkoitettut paalit ovat useimmiten juuri tällaisia, eivätkä ne siten ole sorkkariistan parissa kovinkaan suosittuja. Rehupaalit ja kuivaheinä ovat erinomaisia tarjottavia siksi, että ne vastaavat luonnosta saatavaa ravintoa, johon ruoansulatuselimistö on virittynyt. Lisäksi vältetään hukkakaurariski ja villisian sekä supikoirien ruokkiminen.

Juurekset maistuvat peuroille hyvin. Niitä kannattaa tarjoilla sen mukaan, mitä on hyvin saatavilla. Sokerijuurikas, porkkana ja peruna ovat yleisimmin käytettyjä. Juurikkaissa on sekin etu, että ne sisältävät paljon nestettä. Ruokinnan lähellä olisi hyvä olla luonnon vesilähde, mutta jos sitä ei ole, saavat eläimet juurikkaista nestettä. Lumen syönti talvella ei ole kovinkaan energiatehokasta. Mikäli omenoita on saatavissa isompia eriä, voi niitäkin tarjoilla.

Viljoista olisi hyvä tarjota kuorellista kauraa vehnän sijaan. Kaura sopii märeh-tijöiden ruoansulatukselle viljoista parhaiten. Liian valkuaispitoinen vilja ai-

heuttaa ruoansulatusongelmia. Maissia voi antaa myös viljan seassa. Ulkomais-ta rehun tuontia ja käyttöä tulee välttää niiden kautta mahdollisesti välittyvien eläintautien vuoksi.

Ahkera riistanhoitaja voi tehdä kesällä lehtikerppuja kuivamaan talven varalle.

Hirvieläimet ovat nuolukivien perään. Ne saavat niistä elimistölleen tärkei-tä suoloja, hivenaineita ja mineraaleja. Nuolukiviä tulee tarjota pitkin vuotta, mutta erityinen tarve on keväällä karvanvaihtoaikana ja kesällä sarvenkasva-tuksen aikaan. Nuolukivien tarjonta voi vähentää myös peurojen tarvetta hakea suolaa teiden varsilta tai muista epätoivotuista paikoista.

Vain puhdasta ja hyvälaatuista

Kaiken tarjottavan ruoan pitää olla puhdasta ja hyvälaatuista. Pilaantunutta tai homehtunutta ruokaa ei saa tarjota. Peuroille ei pidä tarjota leipää, pullaa tai mitään muutakaan ihmisen valmistamaa jalostetta. Ne homehtuvat helposti, eivätkä ne ole millään tavalla peurojen luonnollista ravintoa.

Riistan ruokinnalla ei saa käyttää hukkakauraa sisältävää viljaa, koska se leviää peurojen ulosteen ja turkin mukana sekä lintujen kuljettamana. Hukkakauralaki ja -asetus kieltävät hukkakauran levittämisen. Käytettäessä viljaa ruokinnalla, tulee aina varmistua, että vilja on peräisin hukkakaurattomalta pellolta, ja huk-kakaurainen erä pitää heti hylätä. Opettele tunnistamaan hukkakauran siemen. Litistetty jyvä poistaa hukkakaurariskin.

3.6 Valkohäntäpeuran ruokintaan liittyvät taudit ja niiden välttäminen

Ruokinnalla valkohäntäpeurojen väliset kontaktit lisääntyvät, mikä lisää suoraan yksilöstä toiseen leviävien tautien ja loisten riskiä. Useimmat vaaralliset ja myös lihan turvallisuuteen vaikuttavat bakteerit leviävät suoraan ulosteen kautta.

Ruokinnoilla voi levitä myös sellaisia tauteja ja loisia, jotka tarvitsevat elämänsäkiertonsa useita eri lajeja. Usein näiden loisten pääisäntä on lihansyöjä. Tällaisia ovat valkohäntäpeuralla yleisesti esiintyvät alkueläinloiset, kuten toksoplasma ja pieni maksamato.

Vain korkealaatuista ruokaa

Valkohäntäpeuroille on erittäin haitallista tarjota huonolaatuista tai muutoin märehäntäjälle sopimatonta ravintoa. Ruoka pitää olla laadultaan yhtä hyvää, kuin tuotantoeläimille tarjottava syötävä. Esimerkiksi viljan seulontajäte on peuroille ja muillekin hirvieläimille erittäin haitallista. Sen myötä peurat voivat saada torajyvämyrkytyksen, joka aiheuttaa erittäin tuskallista ääreisosien surkastumaa. Eläimeltä sananmukaisesti putoavat raajat ja korvat.

Huonolaatuinen ruoka, liian nopeasti aloitettu vilja- tai juuresruokinta tai jatkuvasti liian hiilihydraattipitoinen ruoka aiheuttaa märehäntäjälle mikrobitoiminnan häiriintymisen ja pötsin virhekäymisen. Tila voi tappaa peuran akuutisti tai johtaa krooniseen eläimelle kärsimystä ja sairauksia altistavaan tilaan.

Tautien leviämisen riskiä voi pienentää muun muassa hajauttamalla ruokintaa usealle eri pisteelle ja tarjoilemalla ruoka siisteistä katoksista.

Hajautetusti ja hyvällä hygienialla

Eri taudinaiheuttajien leviämistä vastustetaan hyvällä ruokintahygienialla. Tarjottava rehu on ensiluokkaista ja tarjolle laitetaan vain se määrä rehua, minkä peurat syövät kohtuullisessa ajassa. Kontaktien määrää vähennetään hajauttamalla ruokintaa useampaan pisteeseen.

Ruokintalaitteet ja maaperä pidetään puhtaina ja ruokinnan paikkaa vaihdetaan vuosittain. Erittäin tärkeää on, että ruokintapaikka järjestetään niin, että peurojen tai lihansyöjien ulostetta ei pääse rehun sekaan.

Riskejä vähennetään huolehtimalla, että petoeläimet – koirat ja kissat mukaan lukien – eivät pääse ruokailemaan samoissa paikoissa peurojen kanssa.

3.7 Valkohäntäpeuran metsästys ruokinnalta

Valkohäntäpeuran tehostetun pyynnin tulisi keskittyä erityisesti tiheän kannan alueille, missä peuroista on häittävä niiden etsiessä syötävää erikoisviljelyksiltä, puutarhoista ja pihoista. Tihentymäalueilla myös liikenneonnettomuuksien riskin vähentäminen on tärkeää.

Ruokinta mahdollistaa valikoivan pyynnin

Valikoiva metsästys on oleellinen tekijä, kun peurakantaa pyritään leikkaamaan. Pyynti pitäisikin tällöin keskittää etupäässä lisääntyviin naaraisiin ja vasoihin. Tihentymissä voimavaroja tulee suunnata kannan pienentämiseen, kun taas harvan kannan alueella verotus sovitetaan kannan kestävyteen ja taivoitetiheyksiin.

Ruokinnalle eläimet tulevat rauhassa, jolloin valmiina vahtimassa oleva metsästäjä pystyy valitsemaan oikeat eläimet ammuttavaksi. Ruokinnoilta voidaan

myös helpommin valita uroksista heikomparviset ja pienikokoiset vahvimpien suvunjatkajien sijaan. On eettistä pyrkiä poistamaan myös sellaiset peurat, jotka eivät ole elinvoimaisia.

Valikoivassa metsästyksessä yksilön tunnistaminen onkin tärkeää. Ruokinnan aloittaminen varhain syksyllä ja peurojen houkuttelu ruokinnalle mahdollistaa tehokkaan pyynnin aloittamisen ennen kuin pukit pudottavat sarvensa. Sarvensa pudottanutta urosta voi helposti erehtyä luulemaan naaraaksi ja niiden ampuminen vääristää kannan rakennetta.

Turvallisuus huomioitava

Ruokinnan sijoittaminen niin, että näkyvyys on hyvä ja ampumasektori on turvallinen, on erittäin tärkeää. Turvallisuuksi lisäävät maata kohti suuntautuvat laukaukset, joiden takaamiseksi tornit ovat oivallisia.

Peurojen kyttäminen tapahtuu usein hämärässä ja metsästäjän tulee aina olla varma siitä, mitä on ampumassa. Lumipeite ja kuutamo helpottavat näkyvyyttä. Hämäryys tuo muutakin haastetta vahti-

Ruokinta houkuttelee erilaisia peurayksilöitä, joista valitaan saaliiksi oikeanlaiset yksilöt. Kun peurakantaa pyritään leikkaamaan, pyynti keskitetään etupäässä naaraisiin ja vasoihin. Komeasarvisimmat urokset jätetään jatkamaan sukua.

Ruokinnalle eläimet tulevat rauhassa, jolloin vahtimassa oleva metsästäjä pystyy valitsemaan sopivan eläimen ammuttavaksi.

mismetsästykseseen. Laukauksen tulee aina osua tappavasti, koska hämärässä loukkaantuneen peuran löytäminen on erittäin haastavaa ja apuun tarvitaan etenkin sulalla maalla koira.

Eettisesti toimiva metsästäjä pyrkii aina osumaan vitaalialueelle sydämen ja keuhkojen seudulle, johon tappavan laukauksen tekeminen on helpointa. Metsästäjä tekee myös kaikkensa voimavarojaan säästämättä, jotta hän löytää mahdollisesti loukkaantuneena pakenevan peuran.

Kyttäyspyynnissä metsästäjän tärkeimpiä varusteita ovat laadukkaat ja valo-voimaiset katselukiikarit sekä laadukas kiikaritähän. Peuroja metsästetään myös koirien avulla, mutta nopeatempoisessa ajometsästyksessä valikointi on vaikeaa, eikä pyynti ole yhtä tehokasta kuin kyttäyspyynti.

Ruokintoja voidaan kuitenkin käyttää apuna myös koiralla metsästettäessä. Tällöin koira päästetään peuran jäljelle ruokinnalta.

RUOKINTA VALKOHÄNTÄPEURAN KANNANHALLINNAN APUNA

- Houkutteluruokinta on pyynnin kannalta tarpeellista.
- Huomioi ruokinnan sijoittamisessa tiet, viljelykset, asutus ja peurojen elinympäristö.
- Ruokinnalta metsästäessä ampumasuunnan turvallisuus voidaan varmistaa ennalta.
- Ruokinta mahdollistaa valikoivan pyynnin. Valikointi edistää kulloiseenkin tavoitteeseen pääsyä.
- Ruoki peurojen ravinnonkäyttö huomioiden. Aloita pienellä määrällä, jatka samalla ravintoaineella, vaihda hiljalleen jatkaen entistä ja lisäten uutta. Suoliston mikrobiston tulee ehtiä muuntua tarjottua ravintoa käyttäväksi.
- Vältä hukkakaura käyttämällä hukkakauravapaan pellon jyviä, litistettyä jyvää tai muita rehuja, kuten juureksia ja rehupaaleja. Vältä tauteja tarjoamalla ravinto irti maasta ja sateelta suojattuna, ja mieluummin hajauttamalla useampaan pieneen kohteeseen kuin yhteen isoon. Leviäviä eläintauteja vältetään myös pitämällä kanta matalahkona.
- Kysy maanomistajalta ja metsästysoikeuden haltijalta lupa ruokinnalle ja ruokintarakenteille.

Ruokintoja voidaan käyttää apuna myös koiralla tapahtuvassa metsästyksessä hakemalla tuore jälki ruokinnan läheltä. Pyyntitavat sovitetaan ajallisesti siten, ettei niistä ole häiriötä toisilleen.

4. Ajastetun ruokintalaitteen telineen rakentaminen

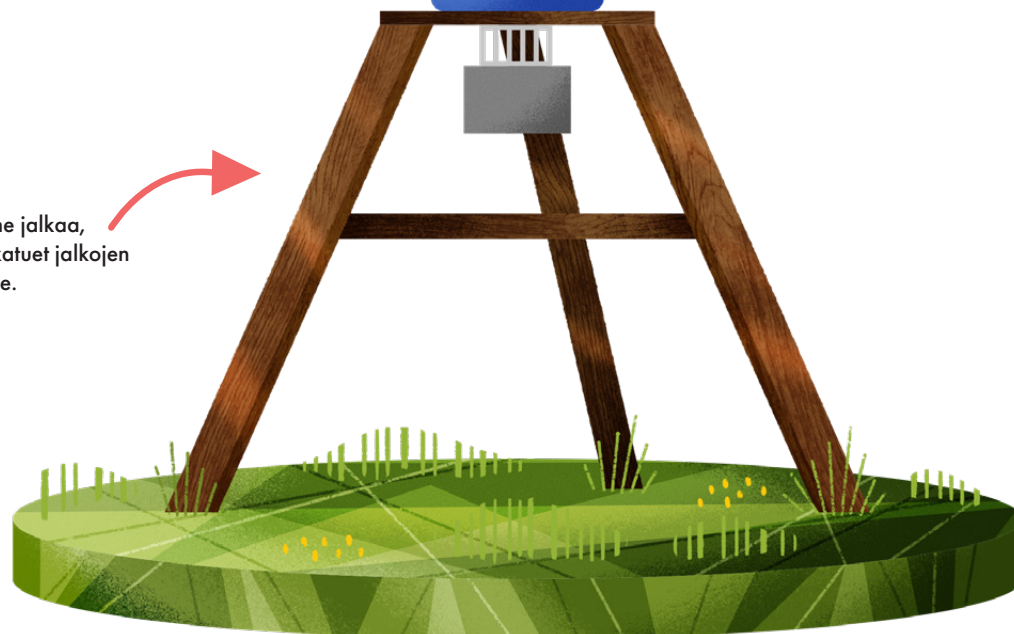
Kolmijalka viljasäiliön alle

Tynnyrin tai säiliön tulee olla avattavissa ylhäältä ja sijaita sellaisella korkeudella, että täyttö onnistuu helposti ja turvallisesti.

Yläosaan levystä taso, jonka päälle sijoitetaan tynnyri tai rakennetaan vesivanerinen säiliö.

Kolme jalkaa, vaakatuet jalkojen välille.

Ruuvaa tynnyri pohjastaan levyyn, poraa reikä pohjan keskeltä levyn läpi ja asenna levitin levyn alle.

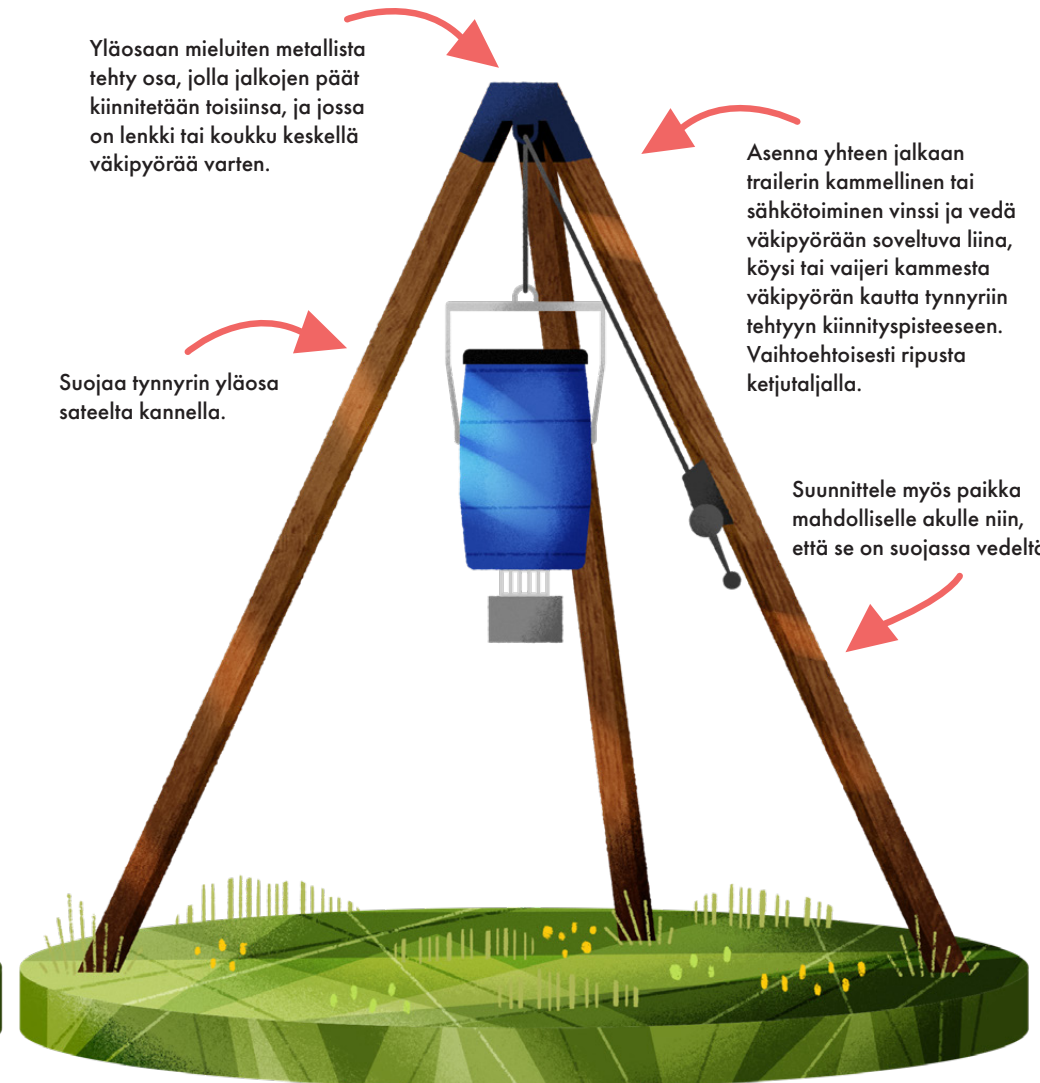
Kolmijalka roikkuvalle viljasäiliölle

Yläosaan mieluiten metallista tehty osa, jolla jalkojen päät kiinnitetään toisiinsa, ja jossa on lenkki tai koukku keskellä väkipyörää varten.

Suojaa tynnyrin yläosa sateelta kannella.

Asenna yhteen jalkaan trailerin kammallinen tai sähkötoiminen vinski ja vedä väkipyörään soveltuva liina, köysi tai vaijeri kammasta väkipyörän kautta tynnyriin tehtyyn kiinnityspisteeseen. Vaihtoehtoisesti ripusta ketjutaljalla.

Suunnittele myös paikka mahdolliselle akulle niin, että se on suojassa vedeltä.

KESTÄVÄN RIISTARUOKINNAN OPAS 2023

Julkaisija: Suomen Metsästäjäliitto

Tekstit: Erja Pekkala

Kuvat: Tommi Mäkelä

Tämän Metsästäjäliiton laatiman ja tuottaman oppaan sisällöstä on konsultoitu Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliiton kenttäjohtaja Timo Leskistä, Suomen ammattiriistanhoitajat ry:n puheenjohtaja Ari Puolakoskea sekä Maanomistajain liiton puheenjohtaja Sebastian Sohlbergia.

